

**УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ**

**ИЗВЈЕШТАЈ
о оцјени подобности теме и кандидата за израду докторске тезе**

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Наставно-научно вијеће Филозофског факултета на 217. сједници одржаној 6. октобра 2016. именовало је Комисију за оцјену подобности теме за израду докторске дисертације **Краљ Стефан Остоја и његово доба**, кандидата **mr Славољуба Лукића** (рјешење бр. 07/31820-5/16), у сатаву

- 1) Др Аранђел Смиљанић, доцент Филозофског факултета Универзитета у Бањој Луци, ужа научна област Национална историја, предсједник;
- 2) Др Радивој Радић, редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Београду, ужа научна област Општа историја, члан;
- 3) Др Борис Бабић, доцент, Филозофског факултета Универзитета у Бањој Луци, ужа научна област Општа историја, члан.

Састав Комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звање, назив у же научне области за коју је изабран у звање, назив универзитета и факултета у којем је члан комисије стално запослен.

**1. БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ, НАУЧНА И СТРУЧНА ДЈЕЛАТНОСТ
КАНДИДАТА**

А) Славољуб Лукић (2. април 1978, Прњавор). Завршио је Богословију Светог Саве у Београду 2003. године одбравнивши дипломски рад под насловом „Бањалучка богословија“. Од новембра 2004. до маја 2005. године учио је грчки језик на Филозофском факултету у Атини (Грчка). Послије положеног испита грчког језика у октобру 2005. уписао је постдипломске студије на Теолошком факултету у Атини, које је успјешно окончао 2008. године, одбравнивши магистарски рад на тему „Антропологија Апологета“. У марта 2009. године уписао се на докторске студије на Теолошком факултету у Солуну где му је одобрена тема докторске дисертације под називом „Антропологија св. Иринеја Лионског“. Докторску дисертацију је прегледао ментор проф. др Јоанис Курембелес и до краја ове године се очекујује њена одбрана. Током боравка у Грчкој учествовао је на више семинара и конференција у Атини, Волосу, Патри и Каламати.

Учествовао је са писаним радовима на сљедећим конференцијама:

- Први годишњи симпозион Православног богословског факултета одржан 29-30. маја 2009. године у Београду под називом „Српска теологија данас“;
- Балансирање између слободе говора и права на религију у XXI вијеку (организовао Међурелигијски институт са Амбасадом Краљевине Норвешке у Босни и

Херцеговини) одржан 26. септембра 2009. године у Сарајеву;

- Четврта регионална конференцији о интегративној заштити: Процјена потреба и приоритета у заштити културног и природног наслеђа, одржана 22-23. октобра 2009. године у Бањој Луци;

- Други годишњи симпозион Православног богословског факултета у Београду, одржан 28-29. маја 2010. године у Београду;

- Трећи годишњи симпозион Православног богословског факултета, одржан 27-28. маја 2011. године у Београду;

Ради је на пројекту „Дигитализација часописа Источник и Мостарска зора“ и „Средњовјековно наслеђе прњаворског краја“, а тренутно ради на изради Шематизма Епархије бањалучке III.

Потпредсједник је Удружења „Јасеновац-Доња Градина“. Члан је Катихетског одбора Српске православне Цркве и члан је редакције општине Прњавор за израду одредница за Енциклопедију Републике Српске.

Ради у Републичком педагошком заводу као инспектор-просветни савјетник за вјеронауку.

Ожењен је и отац двоје дјече.

Б) Библиографија:

1. *Средњовјековно наслеђе прњаворског краја*, Бања Лука 2016, коаутор (Лукић Славољуб, Кљајић Дамир, Вујиновић Бојан и Стругар Младен);
2. *Настава Православне вјеронауке*, Дидактичко-методички приручник, Бања Лука 2011, коаутор (Лукић Славољуб и Вуковић Владимир);
3. *Значај Апологета у савременој теологији*, Српска теологија данас 2009 - Зборник радова првог годишњег симпозиона, Православни богословски факултет, Београд 2010, 34-44;
4. *Тријадологија у повељама банова и краљева Босне*, Српска теологија данас 2010 - Зборник радова другог годишњег симпозиона, Православни богословски факултет, Београд 2011, 431-439;
5. *Потребе и приоритети у заштити средњовјековног наслеђа прњаворског и дервентског краја* (коаутор-Лукић Славољуб и Кљајић Дамир), Зборник Четврте регионалне конференције о интегративној заштити, Бања Лука 2010, 143-154;
6. *Православна вјеронаука у Републици Српској*, Вeroучитељ у школи, Часопис за дидактичко-методичка питања верске наставе, 2 (2011) 97-101;
7. *Настава Православне вјеронауке у Републици Српској школске 2011/12. године*, Вeroучитељ у школи, Часопис за дидактичко-методичка питања верске наставе, 4 (2012) 60-66;
8. Приредио и публиковао 2014. године, као фототипско издање, од Мандић М., *Кратка свештена историја за основне школе у Вилајету босанском*, Сарајево 1868.
9. Приредио и публиковао Наставни план и програм из Православне вјеронауке, Бања Лука 2016.
10. Објавио је три краћа чланка о утврђењима: Звечај, Гребен и Бочац у Магазину Независних новина (31. 03; 01. 04. и 02. 04. 2009. године);

Рецензент слједећих публикација:

1. Кљајић Д., *Дервентски крај-простор, вријеме и људи*, Бањалука 2012.
2. Живковић М., *Церовица и Витковци кроз вријеме*, Бања Лука 2015.
3. Касаповић А., *Православље у усорском крају – историјски преглед*, Теслић 2016.
4. Касаповић А., *Парохије Архијерејског намјесништва теслићког - кратак опис*.

Теслић 2016.

5. Ђурић Д., *Радне свеске из Православне вјеронауке за II, III, IV и V разреда*,

Бања Лука 2015.

6. Дубравац К., *Православна вјеронаука, уџбеник за други разред основне школе*,

Бања Лука 2016.

- а) Навести неопходне биографске податке: школовање, успјех у току школовања, кретање у служби, резултати научно-истраживачког или стручног рада, јавна признања, друштвене активности и познавање страних језика;
- б) У прилогу биографије доставити списак објављених научних радова.

2. ЗНАЧАЈ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ИСТРАЖИВАЊА

Назив дисертације: „Краљ Стефан Остоја и његово доба“

А) Краљ Стефан Остоја је био једна веома значајна личност у историји средњовјековне босанске државе. Његова владавина пада у вријеме бурних дешавања у Босни и сусједним државама, те је неопходна и потпуна обрада других личности и дешавања из тог доба. Значај истраживања огледа се и у постојању мишљења неких истраживача који оспоравају лик и дјело краља Стефана Остоје, сматрајући га марионетом оновремених обласних господара, посебно војводе и херцега Хрвоја Вукчића Хрватинића. Краљ Стефан Остоја Босном је владао у два наврата (1398-1404, 1409-1418), али је значајан и онај период када је био лишен власти (1404-1409), јер је био директно укључен у збивања која су потресала Босну и околне земље. Поред сигурно утврђених чињеница везаних за краља Стефана Остоју и његово доба, постоји читав низ проблема и спорних питања, које би кандидат могао ријешити или се бар приближити рјешењу. Значај истраживања присутан је у систематизацији досадашњих сазнања о краљу Стефану Остоји, о његовом односу према великашима, о коначном уобличавању области обласних господара, о оновременим политичким дешавањима унутар саме Босне, али и утицају на спољну политику. Ако томе додамо могућност коришћења изворне грађе и новије литературе, којима би се исправиле неке грешке и заблуде присутне у старијој литератури, значај овог истраживања није упитан;

Б) Личност краљ Остоја, у историографији није довољно истражена, а за вријеме његове владавине догодили су се преломни дogađaji u историје средњовјековне Босне.

Посебно је важно што тада долази до јачања утицаја властеле у унутрашњој политици, односно све јачег утицаја Угарске у спољној политици, који је у посљедњим годинама владавине краља Стефана Остоје замијењен турским утицајем. У то вријеме и даље траје рат за угарско наслеђе између краљ Жигмунда Луксембуршког и краља Ладислава Напуљског, са активним учешћем и краља Стефана Остоје и његових великаша. Поред тога, једна од важних тема којом се кандидат може бавити јесте и однос два српска владара, краља Стефана Остоје и кнеза и деспота Стефана Лазаревића. Преглед истраживања представљају хронолошки одјељци у којима се биљежи активност краља Стефана Остоје, али и проблемске недоумице око којих се могу формирати посебна поглавља о друштву, култури, државној организацији, економским питањима у посматраном периоду.

В) Кроз ову докторску дисертацију могуће је расвјетлити друштвене, социјалне и

црквне прилика за вријеме владавина краља Стефана Остоје које нам пружају могућност да разумијемо какво је било право стање у босанском краљевству почетком XV вијека. Ова тема, која расвјетљава један значајан период наше

историје средњег вијека и приказује одлучујуће догађаје за Босну у даљем њеном постојању до пада Краљевства 1463. године, неће имати за циљ да прикаже само једно историјско стање у једном временском периоду и да послужи само као један историјски преглед догађаја и личности. Ова тема ће имати и циљ да се актуализују догађаји из наше прошлости, и да као такви послуже у разумијевању данашњих савремених проблема у Босни и Херцеговини, а где би познавање прилика из тога периода послужило у рјешавању неких отворених питања. Због тога је радна хипотеза једина могућа: истраживање обје владавине краља Стефана Остоје, као и периода када је био детронизиран, при чemu се фокус неће задржати искључиво на ову личност, већ ће се обратити пажња и на друге личности како у самој Босни, тако и у сусједним државама. Из тога произилаци и јасан циљ истраживања: откривање истине о том времену, у могућности колико то изврна грађа дозвољава, уклањање неких пропуста и заблуда присутних у ранијој историографији, уз адекватне претпоставке и другачија рјешења.

Г) Главни материјал за рад на предложеној докторској дисертацији су

историјски извори, јер је изучавање било којег историјског периода немогуће без релевантних историјских извора, како објављених, тако и оних необјављених који се налазе у Дубровачком и Млетачком архиву. Ако се нешто пронађе и у Которском архиву биће одлично. За обраду овакве теме највише би свјетlostи требали да донесу извори из тога периода, мислећи на повеље и писма које су објављене у издањима Павла Карано-твртковића, Франца Миклошича, Меде Пуцића, Константина Јиречека, Стојана Новаковића, Александра Соловјева, и Љубомира Стојановића. Поред документраних историјских извора, биће неопходан осврт и на издања наративних историјских извора, који би се могли подијелити у неколико група у зависности од њиховог поријекла (домаћи, византијски, западни).

Мада се до сада нико није конкретно бавио овом темом, ипак је било доста научника који су се у неким сегментима бавили владавином краља Стефана Остоје. Ту свакако требамо поменути: Ферду Шишића, Константина Јиречека, Алексу Ивића, Владимира Ђоровића, Грегора Чремошника, Михаила Динића, Симу Ђирковића, а у новије вријеме Ђуру Тошића, Паву Живковића, Есада Куртовића, и Јелену Мргић.

У складу да методологијом историјских истраживања, прикупљене изворе је потребно прво одабрати према њиховом значају за тему докторске дисертације, потом их критички обрадити. Незаobilазно је и коришћење резултата до којих су до данас дошли бројни истраживачи. Прикупљене податке је потребно груписати према њиховој међусобној узрочно-посљедичној повезаности, како би се оформила поглавља, као цјелине и извели нови и оригинални закључци, који су резултат историјске методолошке синтезе.

Д) Донесени закључци би требали да остваре конкретан допринос расвјетљавању историјских прилика у Босни крајем XIV и у прве дviјe деценије XV вијека. Тиме би се синтетизовала досадашња сазнања о активности краља Стефана Остоја, о

зивањима у Босни и сусједним земљама крајем XIV и у прве десетије XV вијека. Грешке присутне у ранијим радовима и дјелима би биле исправљене, уз могућност нових рјешења. Тиме би се број спорних и отворених питања смањио, чиме би сасвим сигурно медиевистика, а у крајњој линији и комплетна српска историографија били на добитку. Тим више ако се зна да живимо и дјелујемо у вријеме када се опет појављује романтичарска авет кроз активност тзв. новоромантичара, те свака дисертација заснована на историјским изворима и њиховој квалитетној анализи доприноси очувању и коначној побједи критичке школе у српској историографији.

- а) Значај истраживања;
- б) Преглед истраживања;
- в) Радна хипотеза са циљем истраживања;
- г) Материјал и метод рада;
- д) Научни допринос истраживања.

3. ОЦЈЕНА И ПРИЈЕДЛОГ

А) Кандидат Славољуб Лукић располаже са научним и стручним квалификацијама, које му омогућавају да приступи изради дисертације. Оно што до сада није поменуто јесте његов досадашњи научни рад, у коме је показао способност рада са историјским изворима, уз коришћење релевантне литературе. Уз то, треба истаћи да је похађао курс из ћирилске палеографије на Филозофском факултету у Бањој Луци код проф. др Татјане Суботин Голубовић, те да је оспособљен да ради на документима писаним овим писмом. Не смије се заобићи ни његово познавање грчког језика, које ће свакако олакшати коришћење византијских извора.

Б) Тема „Краљ Стефан Остоја и његово доба“ има своју научну оправданост, јер не постоји посебно дјело у коме би се обрадила активност овог босанског владара. Такође, не постоји ни посебно дјело у коме би био обрађен овај период у историји средњовјековне босанске државе. Резултати који се могу очекивати су вишеструки: систематизација досадашњих сазнања о краљу Стефану Остоји и његовом времену, исправљање грешака присутних у ранијим дјелима, потврда исправних закључака, нове претпоставке и рјешења засновани на анализи објављених, или открићу нових историјских извора.

В) Предложена метода истраживања је једина могућа, те се може оцјенити као једина прихватљива. У историографији, без обзира о којој теми се радило, неопходно је коришћење историјских извора, њихова анализа, коришћење дјела ранијих истраживача, њихова упоредна анализа, и коначно приближавање истини или њено откривање како би се уклонио или смањио број спорних и отворених питања.

Г) Комисија нема никаквих примједби на научне и стручне квалификације кандидата, нити на пријављену тему.

Д) Комисија сматра да су предложени кандидат (мр Славољуб Лукић) и тема (Краљ Стефан Остоја и његово доба) подобни за израду докторске дисертације. Мр Славољуб Лукић је својом досадашњом научном каријером показао да има способности неопходне за рад са историјским изворима. Објавио је више радова са

средњовјековном тематиком. Додатну вриједност његовим квалификацијама даје и познавање локалне историје, посебно Прњавора и околних мјеста. Ова чињеница добија на сази имајући у виду чињеницу да је краљ Стефан Остоја неке од својих повеља издао управо на територији прњаворске општине.

Позитивна оцјена може се дати и о предложеној теми, с обзиром да краљ Стефан Остоја и његово доба нису на посебан начин обрађени у неком дјелу, па чак ни у неком Зборнику радова са научног скупа. Самим тим, постоји читав низ нових могућности, боље рећи слободног простора за нова сазнања о предложеној теми, нове приједлоге и рјешења, којима би се отклониле раније недоумице, присутне у историографији. Постојање нових историјских извора, поновна анализа објављених историјских извора, упоредна анализа радова и дјела старије и новије историографије, предложеној теми дају смисао. Као крајњи продукт свега тога, свакако треба очекивати одговарајуће резултате.

- a) Кратка оцјена о научним и стручним квалификацијама кандидата тј. о његовим способностима да приступи изради дисертације;
- b) Научна или практична оправданост предложених истраживања и резултати који се могу очекивати;
- c) Мишљење о предложеној методи истраживања;
- d) Уколико комисија сматра да кандидат не посједује одговарајуће научне и стручне квалификације, да неке претпоставке кандидата у вези пријављене дисертације нису тачне или је предложен метод рада неадекватан, исти треба детаљно образложити.
- d) Приједлог са образложеном оцјеном о подобности теме и кандидата (Обавезно написати оцјену да ли су тема и кандидат подобни или не)

ПОТПИС ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. Доц. др Аранђел Смиљанић

2. Проф. др Радивој Радић

3. Доц. др Борис Бабић

4.

5.

6.

ИЗДВОЈЕНО МИШЉЕЊЕ: Члан комисије који не жели да потпише извјештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извјештај образложение, односно разлоге због којих не жели да потпише извјештај.